

Jordbruksutskottets betänkande

1982/83:14

om diknings- och avloppsföretag

Motion

I motion 1980/81:773 av Eric Hägelmark (fp) yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer att lantbruksnämnderna ges direktiv

1. att upprätta översiktskartor med aktuella diknings- och avloppssystem,
2. att omprioritera sina resurser för att systematiskt kunna granska katastrofdrabbade områden genom besiktning och bedömning av dränerings- och avloppssystem,
3. att medverka till att enskilda fastighetsägare ute på landsbygden får ingå i dikningsföretag till den andel mark som de förfogar över samt
4. att medverka till att dikningsföretagens styrelser, som upphört med dikningsföretagens färdigställande, åter inrättas.

Utskottet

I motionen berörs vissa juridiska och tekniska problem som enligt motionären sammanhänger med kombinerade avlopps- och dikningsföretag på landsbygden. I många fall har enskilda fastighetsägare, utan avtal eller formell prövning, tillåtits koppla sina avloppsledningar till befintliga markavvattningsystem. Dessa fastighetsägare upplever sig som rättslösa i katastrofsituationer och får t. ex. inte pumpa tillbaka dräneringsvatten för att skydda sin egendom mot översvämning. Det är enligt motionen angeläget att en legalisering av rättigheter och skyldigheter för berörda företag kommer till stånd. Vidare föreslår motionärerna olika praktiska åtgärder genom lantbruksnämndernas försorg för att bl. a. ge en bättre överblick över befintliga avlopps- och dikningssystem och för att garantera att diken och rörledning hålls i funktionsdugligt skick.

Utskottet får erinra om att vattenlagen (1918:523) innehåller bestämmelser som bl. a. anger under vilka villkor avloppsvatten får ledas till ledning som är avsedd för torrläggning av mark (8 kap. 20–24 §§). Vill någon leda avloppsvatten till en befintlig dräneringsledning får det ej vägras, om inte väsentlig olägenhet uppkommer och avledning kan ändamålsenligt göras på annat sätt. Vid bedömning av om en ledning får användas för både avloppsvatten och dräneringsvatten skall iaktas att behövlig rening av avloppsvattnet inte får hindras eller väsentligt försvåras. Avloppsintressenterna blir under vissa förutsättningar skyldiga att delta i markavvattningsföretaget. Kostnaderna för anläggning, underhåll och skötsel m. m. fördelas

mellan avlopps- och torrlägningsintressenterna enligt grunder som anges i 8 kap. 12, 14 och 15 §§. Är företag gemensamt för flera än två fastigheter skall styrelse utses (8 kap. 40 §). Länsstyrelsen skall föra förteckning över avloppsföretag med uppgift bl. a. om styrelsens sammansättning (8 kap. 41 §). Om det finns skäl att anta att viss eller vissa deltagares intressen åsidosätts i fråga om gemensamt företag eller att företagets angelägenheter eljest försummas eller handhas olämpligt kan länsstyrelsen förordna syssloman att handha företagets angelägenheter och företräda delägarna (8 kap. 45 §).

I 10 kap. 32 § och följande paragrafer finns regler om syneförrättning rörande företag som avses i 8 kap. Förrättningsman utses av länsstyrelsen.

Utskottet instämmer i motionärens synpunkter så till vida att de gemensamma ledningsföretagen i vissa delar av landet medfört stora problem i form av översvämningar m. m. under nederbördsrika perioder. Huruvida olägenheterna kan motverkas genom åtgärder av det slag som motionären föreslagit förefaller mera tveksamt. Tekniska och praktiska problem bör enligt utskottets mening lösas i första hand genom gemensamma insatser från deltagarnas sida. Givetvis bör man redan på planerings- och förberedelsestadiet beakta sådana faktorer som t. ex. marktopografi, nederbördsmängd och markens avbördningsförmåga. Dokumentation rörande nederbördsförhållanden m. m. torde finnas tillgänglig hos bl. a. lantbruksnämnderna. I allmänhet finns också, enligt vad utskottet erfarit, förrättningshandlingar rörande dikningsföretag arkiverade hos lantbruksnämnderna, inkl. eventuella kartor över resp. företag. När det gäller den formella regleringen av rättigheter och skyldigheter i samband med här åsyftade företag vill utskottet hänvisa till – förutom de regler i nu gällande vattenlag som nyss redovisats – en av regeringen framlagd proposition med förslag till ny vattenlag, som f. n. bereds i utskottet (prop. 1981/82:130). För de kombinerade avlopps- och dikningsföretagens del föreslås regler som i huvudsak motsvarar nu gällande rätt. Vad gäller vattenföretag i allmänhet kan noteras att den nya lagen innehåller skärpta regler om tillståndsplikt för vattenföretag (4 kap.). Vidare åläggs länsstyrelserna ett uttryckligt tillsynsansvar över såväl vattenföretag som vattenanläggningar (18 kap.). Med vattenanläggning förstås även t. ex. diken för markavvattning (prop. s. 398). Lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter föreslås vidare bli tillämplig på vattenrättsliga samfälligheter. Därigenom kan man i viss ordning få till stånd en fast organisation, innebärande bl. a. att förvaltningen handhas av en juridisk person som registreras hos länsstyrelsen.

Utskottet finner mot bakgrund av vad här anförts att motionen inte f. n. påkallar någon åtgärd eller något uttalande från riksdagens sida.

Utskottet hemställer
att riksdagen lämnar motion 1980/81:773 utan vidare åtgärd.

Stockholm den 23 november 1982

På jordbruksutskottets vägnar
EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Åke Wictorsson (s), Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Håkan Strömberg (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Börje Stensson (fp), John Andersson (vpk), Jan-Eric Virgin (m), Åke Selberg (s) och Bo Arvidson (m).

